

Podpułkownik dr Janusz Maria Kamocki ps. „Mamut” – in memoriam

22 października 2021 roku w Krakowie, w wieku 94 lat, odszedł na Wieczną Wartę ppłk Janusz Maria Kamocki. Urodził się 2 sierpnia 1927 roku w Warszawie. Był synem Elżbiety i Gustawa Saryusz Kamockich, właścicieli majątku Podgaje koło Sandomierza i z rodzinnym gniazdem czuł szczególną więź. To tutaj w czasie II wojny światowej, gdy miał 15 lat, złożył przysięgę jako członek Narodowej Organizacji Wojskowej, później, w 1943 roku jako zaprzysiężony żołnierz Armii Krajowej podjął działania w wywiadzie. Pozyskane tajne informacje przekazywał Irenie Pfeifferowej ps. „Jeż”, zastępcy kierownika łączności konspiracyjnej Obwodu Sandomierskiego AK. Dzięki pracy wywiadowczej m.in. ocalił mieszkańców podsandomierskiej wioski przed wysiedleniem. „Mamut” – bo taki pseudonim przyjął Kamocki, zajmował się także wstępnym szkoleniem młodzieży. Po 1944 r., jak wielu młodych ludzi, wstąpił do podziemia antykomunistycznego. Używał kryptonimu 001 (rzadziej pseudonimu „Eders”). Jako członek Narodowego Zjednoczenia Wojskowego organizował i przygotował młodzież Sandomierza oraz okolic do walki o wolność. Początkowo Jego aktywność obejmowała harcerzy, ale stopniowo zastępy młodych patriotów rosły i do walki podziemnej przystępowali młodzieńcy niezwiązani z harcerstwem. Mieli przeciw sobie potężny Urząd Bezpieczeństwa i partyjnych aktywistów. Swą działalność opozycyjną w Sandomierzu Kamocki zakończył w 1946 r. po maturze, którą złożył w Liceum im. Marszałka Józefa Piłsudskiego. Później podjął studia etnograficzne na Uniwersytecie Jagiellońskim oraz dyplomatyczne w Szkole Nauk Politycznych przy Wydziale Prawa UJ. Tytuł doktora nauk humanistycznych uzyskał w 1964 roku na Uniwersytecie Adama Mickiewicza w Poznaniu. W latach 1962-63 na skutek działalności opozycyjnej został osadzony w więzieniu, w następstwie czego nie miał możliwości wyjazdów za granicę w celach naukowych.

Od 1952 roku pracował w Krakowskim Muzeum Etnograficznym jako kierownik działu etnografii pozaeuropejskiej oraz nauczyciel akademicki. Prowadził badania etnograficzne w Polsce, na Zaolziu, w Spiszu i Orawie, następnie wiele lat poświęcił naukowym dociekaniom nad tradycją obrzędowego teatru na Jawie i Bali oraz religiom ludów pierwotnych. Swe prace kontynuował w Singapurze, w Indiach i Nepalu. Wybuch stanu wojennego w Polsce uniemożliwił dokończenie badań nad rozwojem poczucia narodowego u Tybetańczyków (po zajęciu Tybetu przez Chiny). Do zadań Kamocki powrócił w latach 90. XX w., badając

skupiska Polaków w Tatarstanie, Kazachstanie, Kirgistanie i Uzbekistanie. Jest autorem licznych publikacji naukowych.

Dr Janusz Kamocki pozostał wierny ideałom niepodległości. W lipcu 1980 roku współorganizował Komisję Porozumiewawczą Rad Zakładowych Muzeów Krakowskich, poprzednika „Solidarności” w tym środowisku. W okresie stanu wojennego działał w podziemnej „Solidarności”, organizował Ugrupowanie Niepodległościowe „Zamek”, działające w południowej Polsce. W grudniu 1990 r. został kurierem ugrupowań niepodległościowych Rządu RP na Uchodźstwie. Gdy ten rząd przestał istnieć, Ugrupowanie Niepodległościowe „Zamek” weszło w skład Klubu Służby Niepodległości, w którym Kamocki został wiceprzewodniczącym. Następnie był w Radzie Naczelnej Ruchu Odbudowy Polski do czasu wycofania się ugrupowań niepodległościowych z ROP.

Janusz Kamocki aktywnie działał w Okręgu „Małopolska” ŚZZAK jak jego wiceprezes. Był w grupie inicjatywnej budowy Pomnika AK w Krakowie. Współpracował także z Kołem ŚZZAK w Sandomierzu. Zawsze uczestniczył w uroczystościach w kolejne rocznice akcji „Burza” i bitwy pod Pielaszowem. W 2016 r., razem z byłymi żołnierzami 2 pp. Leg. AK przekazał Burmistrzowi Sandomierza historyczny sztandar pułku. Dochował wierności etosowi Armii Krajowej. Pragnął przekazać tę ideę młodym pokoleniom, dlatego odbywał wiele spotkań z młodzieżą na terenie całego kraju. Szczególnie blisko był związany z 11 Małopolską Brygadą Obrony Terytorialnej im. gen. L. Okulickiego ps. „Niedźwiadek”. Swą postawą w pełni realizował treść Porozumienia między Dowództwem WOT a Zarządem Głównym ŚZZAK.

Odszedł człowiek wielkiego formatu: wybitny uczony i gorący patriota.

Za zasługi został odznaczony: przez Rząd RP na Uchodźstwie Krzyżem Armii Krajowej, Złotym Krzyżem Zasługi za działalność niepodległościową oraz Krzyżem Kampanii Wrześniowej nadanym przez Ministra Spraw Wojskowych Rządu w Londynie. Ponadto otrzymał odznakę Korpusu „Jodła”, odznakę Akcji „Burza”, odznakę Weterana Walk o Wolność, Krzyż Walki o Niepodległość nadany przez Stowarzyszenie Kombatantów „Antyk” oraz Krzyż Więźnia Politycznego. W okresie PRL konsekwentnie odmawiał przedstawiania do najwyższych odznaczeń państwowych. Dopiero w wolnej Polsce uhonorowano Go Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski oraz Orderem Krzyża Niepodległości (był członkiem Kapituły tego orderu), Krzyżem Wolności i Solidarności, Medalem Stulecia Odzyskanej Niepodległości i medalem Pro Bono Polaniae. Na mocy uchwały Rady Miasta otrzymał tytuł Honorowego Obywatela Sandomierza (2016 r.).

Za swój najwyższy honor uznawał miano: Żołnierz Armii Krajowej.

Jednym z ostatnich działań ppłk. dr. Kamockiego było doprowadzenie do wydania zbioru wierszy swej Matki – Halszki (Elżbiety) Kamockiej. Stało się to możliwe dzięki współpracy z sandomierskimi przyjaciółmi. Zwieńczeniem tego przedsięwzięcia był wieczór poetycki w Ratuszu 18 czerwca 2021 roku, w czasie którego zaprezentowano tom „Szło ku mnie szczęście”. Obecny na spotkaniu syn poetki – Janusz Maria Kamocki nie krył wzruszenia. Nikt nie myślał wówczas, że było to Jego pożegnanie z Sandomierszczyzną.

Ppłk dr Janusz Maria Kamocki mógłby za św. Pawłem Apostołem powiedzieć: „W dobrych zawodach wystąpiłem, bieg ukończyłem, wiary ustrzegłem” (2 Tm 4,7).

CZEŚĆ JEGO PAMIĘCI

dr Danuta Paszkowska, Sandomierz